

DOI: 10.5281/zenodo.2649195

UDC Classification: 658:005.336.4:330.341.1:334.012.4

JEL Classification: O11

ATTRACTION OF EXTERNAL INTELLECTUAL RESOURCES AND FUNCTIONALITY OF AN INNOVATION-ORIENTED BUSINESS PARTNERSHIP FOR INDUSTRIAL ENTERPRISES

ЗАЛУЧЕННЯ ЗОВНІШНІХ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТА ФУНКЦІОНАЛ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО БІЗНЕС-ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Valentina Y. Vasylieva

Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine

ORCID: 0000-0002-6417-7986

Email: v.y.vasileva7@gmail.com

Recieved: 03.12.2018

Перехід світу на інноваційну економіку зміщує акценти економічного розвитку в країн цілому, промислового виробництва зокрема. Особливе значення набуває інтелектуальна складова інноваційного розвитку та інтелектуальні ресурси, до яких дедалі все вище вимоги, та яких в країні останнім часом меншає, що вимагає шукати нові шляхи їх залучення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Інтелектуальні ресурси промислових підприємств, а також інноваційно-орієнтоване бізнес-партнерство, у тому числі з університетами висвітлюють К. Бояринова [1], Н. Дашенко, С. Філіппова, І. Щербакова [2-3], М. Семікіна [4], Р. Толпежніков [5] та ін. Вони розглянули їх зміст, етапи, інструменти формування, чинники та стратегії розвитку і змін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Однак, можливості інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства підприємств залучати зовнішні інтелектуальні ресурси, зокрема промислових, досі не висвітлено. Йдеться про функціонал та інструментарій інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства, опанування світового досвіду колаборації з університетами.

Метою статті є висвітлення функціоналу інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства для промислових підприємств з позиції залучення зовнішніх інтелектуальних ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Підприємства України, в економіці якої домінують 3-й та 4-й технологічні уклади, априорі не зможуть застосовувати технології 6-го і 7-го технологічних укладів, тому що їх матеріально-технічна база не готова і неспроможна підтримати високі технології. Для вирішення цієї задачі більшості промислових підприємств не вистачає ані наявних матеріалізованих ресурсів у вигляді

Васильєва В.Ю. Залучення зовнішніх інтелектуальних ресурсів та функціонал інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства для промислових підприємств. Оглядова стаття.

У статті висвітлено проблемні питання формування функціоналу інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства для промислових підприємств з позиції залучення зовнішніх інтелектуальних ресурсів. Запропоновано ціннісно-орієнтований підхід до формування функціоналу інноваційно-орієнтованого партнерства. Висвітлено зміст функціонального забезпечення формування інтелектуального потенціалу промислового підприємства та склад його функціоналу. Наведено типологію поширених форм колаборації та типів співробітництва у світовій практиці.

Ключові слова: функціонал, інтелектуальні ресурси, промислові підприємства, інноваційно-орієнтоване бізнес-партнерство, університети, колаборація, типологія, ціннісно-орієнтований підхід

Vasylieva V.Y. Attraction of external intellectual resources and functionality of an innovation-oriented business partnership for industrial enterprises. Review article.

The article presents problematic issues of the formation of the functional of an innovative-oriented business partnership for industrial enterprises from the standpoint of attraction of external intellectual resources. The value-oriented approach to the formation of the functional of innovation-oriented partnership is proposed. The content of the functional provision of the intellectual potential of an industrial enterprise and the composition of its functional is highlighted. The typology of common forms of collaboration and types of cooperation in world practice is given.

Keywords: functional, intellectual resources, industrial enterprises, innovation-oriented business partnership, universities, cooperation, typology, value-oriented approach

сучасних засобів виробництва, ані наявних нематеріалізованих у вигляді інтелектуальних ресурсів. Навіть технічно розвинені підприємства сьогодні зіштовхуються з певною нестачею або відсутністю інтелектуальних ресурсів потрібного рівня кваліфікації внаслідок їх фізичного переміщення шляхом: а) світової міграції, б) розповсюдження аутсорсінгу з більш привабливими умовами праці та оплати.

Ресурсні обмеження ринку праці обумовлюють для промислових підприємств об'єктивну необхідність не лише активізувати інноваційну діяльність і науковий пошук власних працівників-інноваторів, а й переглянути методи залучення і використання ресурсів за рахунок їх залучення ззовні, у першу чергу інтелектуальних ресурсів.

Нормативну базу інноваційного розвитку підприємств та їх інноваційного партнерства в Україні складає два блоки документів:

- перший – це закони України, що визначають державну інноваційну політику (Закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»). Для партнерства з університетами, це також Закони України «Про освіту» і «Про вищу освіту», які визначають основи функціонування освітньої сфери;
- другий – законодавчо-нормативні акти, які регламентують інноваційну діяльність, інноваційний розвиток, інноваційне партнерство як процеси функціонування держави та її економіки. Зокрема, План заходів з реалізації Концепції реформування державної політики в інноваційній сфері на 2015-2019 рр. – висвітлює: реформування системи державного замовлення на виконання НДДКР; створення сприятливих умов для активізації інноваційної діяльності, впровадження інновацій – результатів наукових досліджень, винаходів та технологій; функціонування інноваційної інфраструктури; забезпечення реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності; формування інноваційної культури.

Нормативна база інноваційного розвитку підприємств та інноваційного партнерства постійно доробляється. Однак зміни несистемні.

Оскільки інноваційно-активне підприємство постійно розробляє та (або) впроваджує інновації, воно має мати достатній науково-технічний потенціал. У випадку недостатності потенціалу альтернативу утворює інноваційне партнерство, що відрізняється від інноваційної співпраці:

- інноваційна співпраця – включення її учасників в інноваційний процес (трансфер технологій, обмін інформацією, наукові та освітні програми, обмін інноваціями на бізнес-основі);
- інноваційне партнерство передбачає заснування інноваційних підприємств та сумісного здійснення інноваційно-інвестиційних проєктів.

Види інноваційного партнерства: проєктне, комерційне/некомерційне інноваційне, державно-приватне, міжнародне бізнес-партнерство.

Проєктне бізнес-партнерство – це «тимчасове об'єднання підприємств та їх партнерів для реалізації спільного інвестиційного проєкту, спрямоване на практичні дії з урахуванням факторів зовнішнього середовища і потенціалу партнерів, здійснення яких забезпечує гарантоване, надійне, своєчасне надходження інвестицій, необхідних для реалізації проєкту» [4, с. 81]. Коло партнерів широке: підприємства, об'єднання підприємств, фізичні особи – ФОП, освітні та наукові установи, громадські організації. Незважаючи на це проєктне бізнес-партнерство вужче за інші форми, оскільки обмежено часом здійснення бізнес-проєкту. Інвестиційні проєкти мають інноваційно-комерційний характер. Воно може здійснюватися на інноваційній основі в будь-якому напрямку, зокрема за національними пріоритетами.

Комерційне та некомерційне інноваційні партнерства відрізняє наявність комерційного інтересу партнерів. Як правило, соціальні, освітні та наукові проєкти частіше некомерційні, а бізнес-проєкти завжди комерційні.

Інноваційні кластери слід виділити особливо, оскільки це вже група підприємств та інших утворень як система «виробництва готового інноваційного продукту, що включає весь інноваційний ланцюжок – від розвитку фундаментальної наукової ідеї до виробництва й дистрибуції готової продукції» [6]. Вони є гібридною формою інноваційного партнерства та інноваційної співпраці.

У світі та Україні інноваційні та інноваційно-активні підприємства мають різні погляди на партнерство. У світі перевага надається як бізнесу (кластери, постачальники, бізнес-консультанти), так і університетам. В Україні – такому сегменту бізнесу як постачальники (табл. 1).

У світі партнерство і співпраця бізнесу та університетів набуває стрімкого розвитку. Це колаборація брендів, ресурсів, потенціалів. Колаборація – це особливої форми спільної творчої діяльності проєктного характеру в глобальному середовищі, заснованої на об'єднанні міжпредметних компетентностей учасників, що базується на особливих нормах взаємодії, відмінних від ринкових і ієрархічних [7, с. 62].

З точки зору інтелектуального потенціалу та інтелектуальних ресурсів колаборацією виступає форма організації спільнот, учасники яких «об'єднують результати своєї інтелектуальної праці та інші ресурси з метою створення на основі бачення і зусиль фахівців з різних сфер діяльності загального продукту» [8].

Виділено вісім найбільш поширених форм колаборації у світовій практиці: дослідження і розвиток (R&D), комерціалізація їх результатів та трансфер технологій, академічна мобільність, студентська мобільність, розробка або

модернізація навчального плану, реалізація проекту безперервного навчання, підприємницькі ініціативи, управління. У більшості форм йдеться

про інтеграцію інтелектуальних ресурсів, формування інноваційного та інтелектуального потенціалів на постійній основі.

Таблиця 1. Розподіл інноваційних підприємств у світі та Україні за типами співробітництва

Країни	Партнери інноваційних підприємств, %							
	Підприємства у кластерах (межі груп підприємств)	Постачальники обладнання, комплектуючих, матеріалів	Клієнти/споживачі підприємницького сектору	Конкуренти	Консультанти, комерційні лабораторії	Університети та інші заклади освіти	Державні науково-дослідні установи	У середньому
1. ЄС-28 країн*	12,5	18,3	... **	8,7	11,0	13,0	8,9	12,1
2. ЄС-15 країн*	12,4	17,6	15,0	8,5	10,9	13,1	9,0	12,4
3. Україна								
2008-2010 рр.	3,3	17,1	9,9	5,1	6,0	3,4	4,7	7,1
2012-2014 рр.	3,4	19,6	7,5	3,8	3,0	2,6	4,7	6,4

* - дані за 2012 р.; ** - даних немає

Джерело: зведено автором

В Україні партнерство, співпраця бізнесу з університетами набуває повільного розвитку як фрагментарна колаборація ресурсів і потенціалів. Колаборації брендів немає.

Існуючі моделі бізнес-партнерства (форми міжкорпоративного співробітництва, концерни тощо), форми співпраці з університетами (філії кафедр, спільні наукові лабораторії, комплекси

та центри тощо) все складніше адаптуються до змін у функціоналі та потреб бізнесу.

Тому потрібно розвивати новий тип бізнес-партнерства – інноваційно-орієнтований, що має переваги, оскільки інтегрує ресурси критичного впливу за ціннісно-орієнтованим підходом (рис. 1).

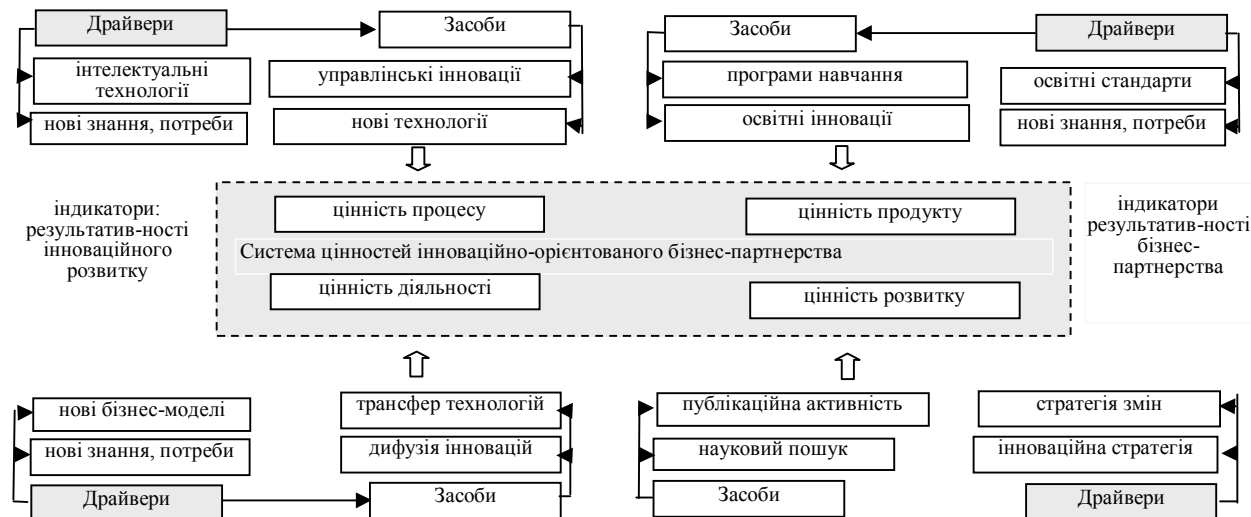

Рис. 1. Деякі параметри ціннісно-орієнтованого підходу до формування функціоналу інноваційно-орієнтованого партнерства

Джерело: власна розробка автора

Функціонал інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства мають утворити такі блоки із відповідними процесами: а) генерація наукових досліджень; б) комерціалізація наукових розробок; в) модернізація освітньої діяльності, введення підприємницької освіти; г) патентування та ліцензування технологій; д) взаємодія

(комунікація) із освітянським, а також науковим інноваційним середовищем.

Для системності механізму бізнес-партнерства пропонується виділяти не перелік функцій, а функціональне забезпечення його формування інтелектуального потенціалу з 2-х частин (рис. 2): перша частина – загальні корпоративні функції (інформаційна, аналітична, координаційна,

регулююча, обліково-контролююча); друга частина – сукупність видів управлінської діяльності щодо формування інтелектуального потенціалу підприємства (інтелектуальні ресурси, корпоративна архітектура та корпоративна

культура), до яких доцільно віднести також методично-інструментальне забезпечення.

Реалізується функціонал бізнес-партнерства виконанням заходів за обраними маршрутами розвитку інтелектуального потенціалу, формування їх спільного / автономного бюджету.

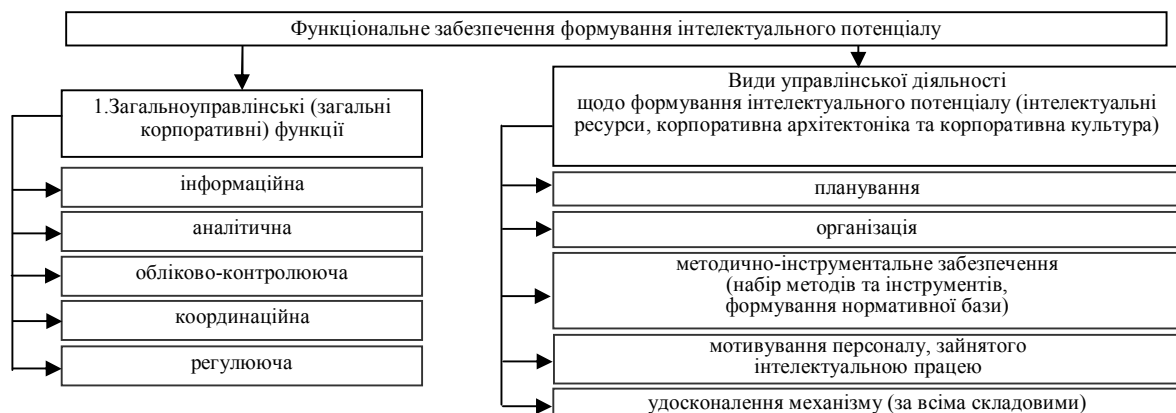

Рис.2 Зміст функціонального забезпечення формування інтелектуального потенціалу промислового підприємства

Джерело: власна розробка автора

Джерела фінансування визначаються умовами договорів або в межах спільних утворень.

Висновки

Відтак, в цілому функціонал інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства універсальний, проте наповнення складових його організаційно-економічного механізму залежатиме від

можливостей потенційних партнерів. Якщо ними виступатимуть університети як заклади вищої освіти, то зміни складових будуть суттєві, зокрема в частині їх інтелектуального потенціалу. Саме це є основою подальших наукових досліджень функціоналу інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства.

Abstract

Opportunities of innovation-oriented business-partnerships of enterprises to attract external intellectual resources, in particular industrial ones, are still not covered. It is about the functional and tools of innovation-oriented business partnership, the mastering of world experience of collaboration with universities. Therefore, the purpose of the article is to highlight the functionality of an innovation-oriented business partnership for industrial enterprises from the point of view of attracting external intellectual resources from universities.

In the world, the partnership and cooperation between business and universities are rapidly developing as a collaboration of brands, resources, and potentials. In Ukraine, the partnership, business cooperation with universities becomes slow development as a fragmentary collaboration of resources and potentials. There are no brand collaboration. Existing models of business partnership (forms of inter-corporate cooperation, corporations, etc.), forms of cooperation with universities (branch departments, joint research laboratories, complexes and centres, etc.) are increasingly adapting to changes in the functional and business needs. Therefore, it is necessary to develop a new type of business partnership - innovation-oriented. It has advantages, because it integrates resources of critical influence on a value-oriented approach.

The functional of the innovation-oriented business partnership forms blocks with the corresponding processes: generation of scientific research; commercialization of scientific developments; modernization of educational activity, introduction of entrepreneurial education; patenting and licensing of technologies; interaction (communication) with educational, as well as scientific innovation environment. The functional support of its formation of intellectual potential from two parts is offered. The first part - the general corporate functions (informational, analytical, coordination, regulatory, accounting and control). The second part - a set of types of management activities in relation to the formation of intellectual potential of the enterprise (intellectual resources, corporate architecture and corporate culture), to which it is appropriate to include methodically and instrumental support. The functional of such a business partnership is implemented by implementing activities on selected routes of development of intellectual potential of the enterprise, formation of their joint or autonomous budget. Sources of funding are determined by the terms of contracts or within the framework of common formations.

Список літератури:

1. Бояринова К. О. Функціонування інноваційно-орієнтованих підприємств: методологія забезпечення розвитку: [моногр.] / К. О. Бояринова, Київ-Херсон : вид-во ПП Вишемирський В. С., 2017. – 436 с.
2. Дашченко Н. М. Технологічне оновлення інноваційно-орієнтованих промислових підприємств: інвестиційні потреби та їх забезпечення: [моногр.] / Н. М. Дашченко, С. В. Філіппова. – Одеса: ОНПУ, ФОП Бондаренко М.О., 2016. – 225 с.
3. Щербакова І.Б. Залучення інвестицій та проектне бізнес-партнерство промислових підприємств: [моногр.] / І.Б. Щербакова, С.В. Філіппова. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2016. – 262 с.
4. Семикіна М.В. Інтелектуальний потенціал та його роль в національній економіці [Електронний ресурс] / М.В. Семикіна, В.І.Гулько // Економіка и управление: научно-практический журнал. – 2011. – №1. – с. 50-56.
5. Толпежніков Р.О. Формування механізму бізнес-партнерства об'єднань промислових підприємств / Р.О. Толпежніков // Вісник Приазовського державного технічного університету: Зб. наук. праць. Серія : Економічні науки. – Маріуполь, 2015. – Вип. 29. – С. 68-72.
6. Дидченко Ю.А. Коллаборация брендов как инструмент улучшения имиджевых и финансовых показателей деятельности предприятия [Електронний ресурс] / Ю.А. Дидченко, А.А.Половинкина, Т.П. Лободзинская // Економіка та суспільство. – 2017. – № 9. – С. 61-65 – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/9.pdf.
7. Василенко Н.В. Институциональные особенности коллаборации в организационных структурах инновационной экономики / Н.В. Василенко [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://institutiones.com/innovations/2866-institucionalnye-osobennosti-kollaboracii.html>.

References:

1. Boyarinova, K. (2017). Functioning of innovation-oriented enterprises: methodology for development: [monogr.]. – Kyiv-Kherson: Vyshymytsky VP. [in Ukrainian].
2. Dashchenko, N.M., Filyppova S. V. (2016). Technological innovation of innovation-oriented industrial enterprises: investment needs and their provision: [monohraf]. – Odesa: ONPU, FOP Bondarenko M.O. [in Ukrainian].
3. Shcherbakova, I., Filyppova, S. (2016). Investment attraction and project business partnership of industrial enterprises: Odessa: FOP Bondarenko MO. [in Ukrainian].
4. Semikina, M.V., Gunko, V.I. (2011). Intellectual Potential and Its Role in the National Economy. Economics and Management: Scientific and Practical Journal [in Ukrainian].
5. Tolpezhnikov, R.O. (2015). Formation of the mechanism of business partnership of industrial enterprises associations. Bulletin of the Priazovsky State Technical University: Zb. sciences works Series: Economic Sciences. Mariupol [in Ukrainian].
6. Didchenko, Yu.A., Polovinkina, A.A., Lobodzin, T.P. (2017). Collaboration of brands as a tool for improving the image and financial performance of the enterprise. – Economy and Society [in Ukrainian].
7. Vasilenko, N.V. Institutional Peculiarities of Collaboration in Organizational Structure of Innovative. Retrieved from: <http://institutiones.com/innovations/2866-institucionalnye-osobennosti-kollaboracii.html>.

Посилання на статтю:

Васильєва В.Ю. Залучення зовнішніх інтелектуальних ресурсів та функціонал інноваційно-орієнтованого бізнес-партнерства для промислових підприємств [Електронний ресурс] / В.Ю. Васильєва // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2018. – № 1 (35). – С. 130-134. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No1/130.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.2649195

Reference a Journal Article:

Vasylieva V.Y. Attraction of external intellectual resources and functionality of an innovation-oriented business partnership for industrial enterprises./ V.Y. Vasylieva // Economics: time realities. Scientific journal. – 2018. – № 1 (35). – P. 130-134. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No1/130.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.2649195

